

РОЛЬ САМОУПРАВЛІННЯ В ОРГАНІЗАЦІЙНІЙ КУЛЬТУРІ ПІДПРИЄМСТВА

Балугян Д.В., Коптева Г.М.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Самоуправління в організаційному контексті – це здатність працівників і команд самостійно планувати, контролювати та коригувати свою діяльність без постійного зовнішнього керівництва [1]. Воно органічно вписується в сучасні моделі організаційної культури, які орієнтовані на довіру, відкритість та спільні цінності. Виокремлюють кілька ключових функцій самоуправління у формуванні організаційної культури. По-перше, самоуправління сприяє розвитку відповідальності, коли співробітники наділені повноваженнями самостійно приймати рішення за рахунок чого зростає їхня особиста причетність до результатів діяльності організації. По-друге, воно стимулює інноваційну культуру, оскільки автономія заохочує ініціативу, творче мислення та готовність до змін. По-третє, самоуправління підвищує адаптивність усієї системи. Отже, у таких умовах організація швидше реагує на зовнішні і внутрішні зміни та може оперативно коригувати свої дії без тривалих бюрократичних процедур [2-4]. Водночас ефективне самоуправління можливе лише за умови сформованої організаційної культури з чіткими цінностями та нормами поведінки. Без спільного ціннісного фундаменту автономія ризикує перетворитися на дезорганізацію. Таким чином, між самоуправлінням і організаційною культурою існує двостороння залежність. Культура уможливує самоуправління, а самоуправління, своєю чергою, зміцнює і розвиває культуру організації. Підсумовуючи, слід зазначити, що самоуправління відіграє важливу роль у формуванні сучасної організаційної культури підприємства, сприяючи підвищенню його ефективності діяльності, стимулюванню впровадження нових управлінських рішень та залученості персоналу. Разом з тим його успішна реалізація можлива лише за умови наявності відповідного рівня корпоративної культури, довіри та професійної підготовки працівників.

Література:

1. Neck C. P., Manz C. C. *Mastering Self-Leadership: Empowering Yourself for Personal Excellence*. 6th ed. New Jersey: Pearson, 2013. 224 p
2. Laloux F. *Reinventing Organizations: A Guide to Creating Organizations Inspired by the Next Stage of Human Consciousness*. Brussels: Nelson Parker, 2014. 382 p.
3. Коптева, Г., Санжаров, Д. Управління персоналом як інструмент забезпечення конкурентоспроможності підприємства. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Серія: економічні науки.* (2025). №2. С. 89–94. <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2025.2.89>.
4. Коптева Г.М., Кулик А.В. Теоретико-методологічний базис оптимізації прийняття рішень щодо управління змінами на підприємстві в умовах динамічного бізнес-середовища. *Актуальні проблеми економіки.* № 11(281). 2024. С. 235-243. <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2024-1-281-235-243>.